

Згідно пункту 42 статті 2 Бюджетного кодексу України програмно – цільовий метод у бюджетному процесі це - метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

Відповідно до статей 20, 22 Бюджетного кодексу України у бюджетному процесі програмно – цільовий метод застосовується на рівні державного бюджету та на рівні місцевих бюджетів. Особливими складовими програмно – цільового методу у бюджетному процесі є бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм. Паспорт бюджетної програми це – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення. Результативні показники бюджетної програми використовуються для оцінки ефективності бюджетної програми і включають кількісні та якісні показники, які визначають результат виконання бюджетної програми, характеризують хід їх реалізації, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми. Типові Переліки результативних показників розроблено та затверджено спільними наказами відповідних міністерств за галузевим принципом та Міністерством фінансів України.

Бюджетні програми визначаються головними розпорядниками бюджетних коштів. Головний розпорядник бюджетних коштів отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у рішенні про місцевий бюджет, приймає рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та/або одержувачами бюджетних коштів, розподіляє та доводить до них обсяги бюджетних асигнувань, затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачами бюджетних коштів), розробляє та затверджує паспорти бюджетних програм і складає звіти про їх виконання, здійснює аналіз показників виконання бюджетних програм, при цьому забезпечуючи:

- своєчасність затвердження паспортів бюджетних програм,
- достовірність і повноту інформації, що в них міститься,
- відповідність паспортів бюджетних програм рішенням про місцевий бюджет та розпису бюджету, правилам складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання,
- підтвердження результативних показників бюджетних програм офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського обліку для збору інформації.

Основним завданням бюджетної політики держави є створення підстав для подальшого розвитку програмно – цільового методу (ПЦМ) в бюджетному процесі на основі середньострокового бюджетного планування, вдосконалення системи державного фінансового контролю із посиленням відповідальності учасників бюджетного процесу, зміцнення фінансової основи місцевих бюджетів.

Так, згідно із пунктом 18 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України місцеві бюджети, які мають взаємовідносини з державним бюджетом (обласні, районні бюджети та бюджети об'єднаних територіальних громад), починаючи зі складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік, застосовують ПЦМ у бюджетному процесі. Програмно – цільовий метод у бюджетному процесі на рівні міських, селищних, сільських бюджетів, які не мають взаємовідносин з державним бюджетом, застосовується починаючи із складання проектів таких бюджетів на 2019 рік.

Наказом Міністерства фінансів України від 26.08.2014 року № 836 "Про деякі питання запровадження програмно – цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів" затверджено:

Інструкцію про статус та особливості участі у бюджетному процесі відповідальних виконавців бюджетних програм місцевих бюджетів;

Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів та звітів про їх виконання;

Форму паспорта бюджетної програми місцевого бюджету та форму звіту про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету.

У 2017 та 2018 роках рішеннями про районний бюджет на 2017 та 2018 роки передбачено складання паспортів п'ятьма головними розпорядниками бюджетних коштів по 33 бюджетних програмах у 2017 році та по 35 бюджетних програмах у 2018 році. За звітний 2017 рік головним розпорядником бюджетних коштів районного бюджету – Кобеляцькою районною радою складено 3 паспорта бюджетних програм та звіти про їх виконання; відділом освіти райдержадміністрації складено 8 паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання; районною державною адміністрацією – 8 паспортів та звітів; управлінням соціального захисту населення райдержадміністрації – 9 паспортів та звітів; сектором культури і туризму райдержадміністрації – 5 паспортів та звітів про їх виконання. У процесі виконання районного бюджету зміни до паспортів бюджетних програм вносилися головними розпорядниками бюджетних коштів шляхом їх затвердження у новій редакції у строки, встановлені порядком складання паспортів бюджетних програм, у разі прийняття змін до рішення про районний бюджет.

Однією із складових програмно – цільового методу є оцінка ефективності бюджетних програм. Як, визначено у пункті 6 статті 20 Бюджетного кодексу України на всіх стадіях бюджетного процесу його учасники в межах своїх повноважень здійснюють оцінку ефективності бюджетних програм, що передбачає заходи з моніторингу, аналізу та контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів. Оцінка ефективності бюджетних програм здійснюється на підставі аналізу результативних показників бюджетних програм, а також інформації, що міститься у бюджетних запитах, кошторисах, паспортах бюджетних програм, звітах про виконання кошторисів та звітах про виконання паспортів бюджетних програм.

Організаційно – методологічні засади оцінки ефективності бюджетних програм визначаються Міністерством фінансів України. На виконання цієї норми Бюджетного кодексу Мінфін наказом № 608 від 17.05.2011 року затвердив Методичні рекомендації щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм. Проведення оцінки ефективності бюджетних програм здійснюється головним розпорядником бюджетних коштів за усіма

бюджетними програмами за яким складаються паспорти бюджетних програм на підставі аналізу результативних показників бюджетних програм. Під час організації проведення оцінки ефективності бюджетних програм головний розпорядник самостійно визначає обсяг і структуру інформації, на базі якої здійснюватиметься оцінка ефективності бюджетних програм, виходячи із особливостей своєї діяльності, мети та завдань кожної бюджетної програми, джерела отримання інформації, порядок та періодичність збору інформації, технологію обробки та аналізу отриманої інформації. Результати оцінки ефективності бюджетних програм є підставою для прийняття рішень про внесення змін до бюджетних призначень бюджетного року, відповідних пропозицій до проекту бюджету на плановий бюджетний період.

Оцінка ефективності бюджетних програм здійснюється шляхом аналізу: 1) відповідності мети, завдань бюджетної програми та напрямів використання бюджетних коштів на предмет реалістичності та доцільності їх виконання у плановому бюджетному періоді, їх спрямованості на досягнення певного результату; 2) результативних показників бюджетної програми, яких передбачається досягти при виконання бюджетної програми; 3) фактичних результатів виконання бюджетної програми; 4) зобов'язань та стану розрахунків за ними.

Основними завданнями оцінки ефективності бюджетних програм є: 1) Визначення рівня ефективності та результативності бюджетної програми, шляхом встановлення взаємозв'язку між досягнутими результатами та використаним обсягом бюджетних коштів; 2) виявлення чинників, що перешкоджають виконанню бюджетних програм та досягненню запланованих результативних показників бюджетної програми; 3) розробка пропозицій щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів та прийняття управлінських рішень.

Так, за результатами, проведених головними розпорядниками бюджетних коштів аналізів ефективності бюджетних програм за 2017 рік отримано наступні показники:

1) за бюджетними програмами Кобеляцької районної ради за кількістю нарахованих балів середню ефективність (215 балів) обраховано по бюджетній програмі "Інші природоохоронні заходи", високу ефективність по бюджетних програмах "Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально – технічне забезпечення діяльності обласної, районної ради, районної у місті ради (у разі їх створення), міської, селищної, сільських рад" (225 балів), та "Інші видатки" (215 балів);

2) за бюджетними програмами Кобеляцької райдержадміністрації за кількістю нарахованих балів високу ефективність визначено по бюджетній програмі "Надання соціальних та реабілітаційних послуг громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю в установах соціального обслуговування", "Інші видатки на соціальний захист населення", середню ефективність по бюджетній програмі "Оздоровлення та відпочинок дітей", низьку ефективність по бюджетній програмі "Утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї дітей та молоді"; решта результативних показників бюджетних програм на сьогоднішній день відповідальними виконавцями не опрацьовано;

3) за бюджетними програмами сектору культури і туризму райдержадміністрації за кількістю нарахованих балів висока ефективність виконання бюджетних програм (більше 215 балів) визначено по бюджетних програмах "Музеї і виставки", "Школи естетичного виховання дітей", "Інші культурно – освітні заклади", середню ефективність (менше 215 балів) по бюджетній програмі "Палаци і будинки культури, клуби та інші заклади клубного типу", низьку ефективність (менше 190 балів) по бюджетній програмі "Бібліотеки";

4) за бюджетними програмами відділу освіти райдержадміністрації за кількістю нарахованих балів високу ефективність (більше 215 балів) встановлено по шести бюджетних програмах галузі "Освіта", середню ефективність по бюджетній програмі "Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами" та бюджетній програмі "Розвиток дитячо-юнацького та резервного спорту";

5) за бюджетними програмами управління соціального захисту населення головним розпорядником коштів аналіз ефективності бюджетних програм не проведено.